

Секція 6

МОНІТОРИНГ І АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФАХОВОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Віктор СТРЕЛЬНІКОВ,
доктор педагогічних наук, професор,
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

МОНІТОРИНГ ФАХОВОГО ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Актуальність дослідження процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації, заснованих на використанні методів і засобів забезпечення її якості, викликана в сучасних умовах необхідністю його удосконалення. Звідси, метою дослідження є пошук ефективної моделі моніторингу якості процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації.

Концепція побудови моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації за міжнародними стандартами ISO 9001:2015 полягає, насамперед, у наданні переваги стратегії відкриттів з допомогою інноваційних інформаційних технологій навчання замість стратегії передачі знань викладачами.

Проектуючи модель моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації, важливо орієнтуватися на міжнародні стандарти ISO серії 9000:2000 і 9001. Важливо перейти від підготовки фахівця, орієнтованого на пропозицію, до орієнтованого на попит, відправною точкою яких є вимоги студента як споживача [1, с. 53–58; 2, с. 167–177; 3, с. 180–185; 4, с. 32–41; 5, с. 309–320; 6; 7, с. 292–296]. Це спонукало до оцінювання знань і якості виконання завдань на практиці або моделювання практичної діяльності. Принцип сертифікації ISO вимагає перевірки або оцінювання процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад безпосередньо на професійному робочому місці.

У моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації слід використати критерії TQM: орієнтація на довгострокову перспективу; управління якістю як постійний процес; управління якістю як завдання для керівників; задоволення споживачів як одна з ключових завдань професійної освіти; розуміння якості як орієнтованої на споживача і

персонал; створення системи контролю якості. Побудова моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації дозволить впровадити основні принципи TQM: орієнтація системи підготовки фахівців на їхні потреби як споживачів; безперервне удосконалення процесів проєктування системи їхньої підготовки; забезпечення участі керівництва і викладачів у вирішенні проблем якості; централізація зусиль у проєктуванні моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад на людях і їх взаєминах; орієнтація на попередження невідповідностей; уявлення проєктування означеної моделі як безперервного процесу, коли якість кінцевого об'єкта (професійної компетентності майбутніх фахівців) є наслідком досягнення відповідної якості на всіх попередніх етапах цього процесу [4, с. 37–38; 5, с. 315].

Винятково важливою для підготовки майбутніх фахівців в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації є орієнтація міжнародних стандартів ISO на процесний підхід. Ознайомлення з міжнародними стандартами ISO показало, що проєктування і впровадження в систему освіти територіальних громад інноваційних систем має відповідати критеріям якості. Об'єктивного перегляду з позиції якості потребували всі структурні елементи моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад – мета, зміст, технологія її організації і структура, принципи навчання, педагогічна майстерність викладачів.

Намагатимемося дослідити критерії якості процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців на основі побудови моделі моніторингу з урахуванням міжнародних стандартів серії ISO 9001. Є два основні підходи до виділення критеріїв відповідності системи підготовки фахівців ринкові освітніх послуг: перший базується на інституціональному рівні – її якості; другий – на реально досягнутих результатах і якості їх оцінювання [4, с. 38; 5, с. 309–320].

Перший підхід до забезпечення гарантії якості заснований на удосконаленні системи підготовки фахівців – навчальних планів і відповідних витрат; засобів на сертифікацію послуг закладів освіти, оцінювання студентів; оцінювання адекватності факультету, викладачів, кураторів; оцінювання відповідності устаткування і приміщення. Критеріями були: навчальні плани з погляду навчання компетентності, вказаній у державних освітніх стандартах, адекватних цільовій професійній підготовці; високий професіоналізм викладачів, адміністрації; взаємодія викладачів і співробітників з роботодавцями для узгодження змісту підготовки майбутніх фахівців і направлення студентів на робочі місця; обладнання та його придатність для цільової підготовки; процес відбору студентів на навчання; організація

проведення іспитів; працевлаштування випускників на роботу за спеціальністю [4, с. 38–39; 5, с. 309–320].

Модель моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації за цього підходу могла бути повністю завершеною тільки після закінчення навчання і працевлаштування випускників. Ця модель моніторингу не могла зробити достатнього впливу на процес, адже контроль якості підготовки майбутніх фахівців за цього підходу здійснюється традиційними методами, тобто заключною перевіркою відповідності одержаного продукту запланованим вимогам.

Звідси необхідно було звернутися до другого підходу на основі компетентності, який є популярним у наш час у розвинутих країнах. У центрі уваги є оцінювання результатів, виражених у компетентності, яку демонструє майбутній фахівець, а не процес навчання. Компетентність можна продемонструвати незалежно від того, де саме її набув. Підхід відокремлює демонстрацію компетентності від структури навчальної програми, під час якої ця компетентність одержана і передбачає, що: майбутній фахівець демонструє уміння виконати професійну роботу чи одержує позитивний результат у реальній ситуації виконання професійних функцій; навчання відбувається незалежно від року навчання студента і в будь-якому місці (ЗВО, робоче місце, громадська організація); оцінювання виконується третьою стороною (контролюючим органом), яка не пов'язана з місцем проведення навчання; орган, який сертифікує, представляє інтереси всіх сторін однаково, не віддаючи нікому переваги; особи, які проводять оцінювання і завіряють її своїми підписами, мають спеціальну підготовку і сертифікати; визначальними у перевірці є професійна компетентність фахівця; застосовуються Європейські норми гарантії якості, які розроблені для оцінювання послуг і фахівців (EN 45013) [4, с. 39; 5, с. 309–320].

Ознайомлення з міжнародними стандартами серії ISO 9001 показало, що виділені параметри якості дещо повторюють елементи моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації. Модифікувавши їх, ми реалізували комплекс заходів для переведення механізму управління системою підготовки майбутніх фахівців у якісно новий стан – досягнення показників її якості.

Стосовно моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації ці елементи мали свою специфіку й особливості дії. Слід сказати, що робота кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка на основі міжнародних стандартів ISO 9001 проводилася ще до прийняття документа ISO/IWA2 «Система

менеджменту якості. Рекомендації щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти» (Quality management system – Guidelines for application of ISO 9001:2000 in education) [4, с. 39; 5, с. 309–320], який містив повний текст стандарту ISO 9001:2000 і супроводжувався поясненнями щодо його застосування в освіті. На основі міжнародних стандартів ISO 9001 розроблена оригінальна модель моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації.

Отже, висновком з означеного дослідження є підтвердження доцільності матричної моделі моніторингу процесу фахового зростання особистості в системі освіти територіальних громад в умовах децентралізації, яка дозволила виявити сильні і слабкі сторони підготовки майбутніх фахівців і зробити необхідні зміни відповідно до вимог системи якості.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Компетентнісний підхід у підготовці викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. Вип. 66–67. С. 53–58.

2. Лебедик Л. В. Формирование общих и профессиональных компетенций магистра экономики как будущего преподавателя. *Теоретико-методические основы внедрения компетентного подхода в высшей школе* : кол. моногр. с междунар. участием / под ред. В. Ю. Стрельникова. Харьков : Издательство Иванченко И. С., 2018. С. 167–177.

3. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності магістрів педагогіки вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницький, 2013. Вип. 28. Т. 1. С. 180–185.

4. Стрельников В. Ю. Модель моніторингу процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2020. № 69. С. 32–41. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16823>.

5. Стрельников В. Ю. Підготовка магістрів педагогіки вищої школи за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Проблеми гуманізації навчання та виховання у вищому навчальному закладі* : матеріали Х Ірпінських міжнар. наук.-пед. читань, (Ірпінь, 29-30.03.2012) : в 4 ч. Ч. 2 / секції 3, 4. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2012. С. 309–320.

6. Стрельников В. Ю. Развитие профессиональной компетентности учителей в учреждениях послыдипломной освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 1995. 24 с.

7. Lebedyk L. Professional competence of masters of pedagogics higher school. Theory and Practice of Contemporary Management : Materials of I International Scientific-Practical Conference, (Batumi, 17–18.10.2014) / p.h. Tbilisi : Universal, 2014. P. 292–296.

Віра БУРНАЗОВА,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка, Бердянський державний
педагогічний університет

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Пандемія COVID-19 визначила нові вектори розвитку світової спільноти та соціальних інститутів. Сьогодні вже не можна назвати жодної сфери суспільного життя, яка б не зазнала впливу коронавірусної пандемії. Прямо чи опосередковано наслідки поширення світом вірусу COVID-19 відчували всі: державна влада, громадяни абсолютної більшості країн. Не винятком стали і заклади освіти різного рівня в Україні. Виклики були адресовані всім ланкам системи освіти: управлінській, адміністрації закладів освіти, викладачам, студентам, учням, батькам та ін. Стало зрозуміло, що людство перейшло на нову стадію розвитку, де дистанційне навчання відіграє вирішальну роль. Не буде перебільшенням сказати, що майбутнє кожного ЗВО багато в чому визначається саме сьогодні – залежно від адекватності реагування на пандемічну кризу, здатності амортизувати найбільш болісні її прояви, а, можливо, і віднайти в цій непростій ситуації нові можливості для розвитку.

Особливо гостро постало питання в організації освітнього процесу із застосуванням дистанційних технологій у ситуації невизначеності термінів карантинних заходів і труднощів, пов'язаних із набуттям практичних виконавських навичок. Одними з таких освітньо-професійних програм у Бердянському державному педагогічному університеті є «Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)» першого (бакалаврського) рівня та «Середня освіта (музичне мистецтво та художня культура)» другого (магістерського) рівня вищої освіти, професійний цикл яких передбачає інструментальну підготовку майбутніх фахівців.

Подолання дидактичних бар'єрів і труднощів інформаційної «неготовності» викладачів виконавських освітніх компонентів призвело до цікавих педагогічних знахідок, своєрідного «сплеску» креативності. У